

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an	50 Lei
Pe jumătate de an	25 „
Pe un pătrar de an	12 1/2 „
Un număr	1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-țiune și inserțiuni administrațiunii „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200 de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei.

† GHEORGHE PETRESCU.

„Vestim cu sinceră și adâncă durere, că prea iubitul și mult stimatul nostru coleg, protopresbiterul Gheorghe Petrescu a răposat la 7/20 Martie a. c.”

Astfel ne vestește Corpul profesoral dela Institutul teologic-pedagogic diecezan trista și dureroasa știre a încetării din viață a colegului său iubit.

Adânc îndurerați ne plecăm capetele smerite înaintea înțelepciunii Celui Prea Înalt și totuși ne întrebăm: E posibil? Căci, văzându-l Marți după masă, întorcându-se acasă dela oră, cine ar fi crezut, că umbra morții flutură de-asupra lui și cine ar fi crezut, că preste puține ore nu va mai fi între cei vii?

Și totuși este posibil și adevărat, căci blândul și bunul profesor de tipic și cântare bisericească dela Institutul nostru teologic-pedagogic diecezan a adormit în Domnul. Și a adormit în, prăbușit de fulgerul unei clipe.

Profesorul Gheorghe Petrescu a jucat un însemnat rol atât în viața socială a orașului nostru, cât și în viața bisericească a eparhiei noastre. Toți, cari l-au cunoscut, l-au stimat și l-au iubit și cu toții regretă pierderea acestui devotat fiu al bisericii.

A fost un preot evlavios și zelos și timp de 48 ani cu credință a servit la altarul bisericii noastre strămoșești.

A fost un tăcut, dar harnic lucrător în viața Domnului, căci decenii de-arândul a propus religionea, fără nici o retribuțiune, la școlăle primare și la cele civile din loc. Am putea zice, că în Caransebeș aproape nu este om mai în vârstă, care să nu deplângă în răposatul pe catihetul său iubit. A fost un edu.ător prudent și cu firea-i blândă și inima-i aleasă pe mulți i-a adus și întărit pe calea virtuții creștinești.

Ca profesor de cântarea bisericească și tipic, s'a distins prin râvna și zelul său și era neobosit

atât în școală, cât și în biserică. A tost un distins ceremonier și cântăreț și are merite neprețioase pentru cultivarea și conservarea melodiilor noastre bisericești. Multe generații de preoți și învățatori au sorbit cu evlavie din gura acestei privighitoare frumoasele melodii ale cântărilor noastre bisericești.

Noi, cari am avut fericirea să-l cunoaștem; noi elevii lui, cari zilnic ne îndulcim de farmecul melodiilor bisericești învățate dela dânsul; numai noi putem cunoaște golul ce s'a făcut. Și cu cât vremea va trece, cu atât golul va fi mai mare, cu atât personalitatea lui va ieși tot mai mult la iveală și cu atât mai tare va fi și farmecul melodiilor cultivate și conservate de dânsul.

S'a stins protopresbiterul-profesor Gheorghe Petrescu!

Îl deplânge și jălește altarul, căci a pierdut un preot evlavios și cu frica lui Dumnezeu.

Îl deplânge și jălește Institutul nostru teologic-pedagogic, căci se vede azi lipsit de colegul, care i-a crescut atâtea generații de elevi, preoți și învățatori, în spiritul religiei noastre ortodoxe-creștine, învățându-i ca cu cântări să preamărească pe Domnul.

Îl deplânge întreaga eparhie și cernite-i sunt privirile, căci privighitoarea diecezei a amuțit.

Dar' să nu-l deplângem ca necredincioșii, cari n'au nădejdea învierii și a vieții vecinice. Să nu-l deplângem, căci Domnul nu va lipsi de bunătăți pe preotul său, căruia Episcopul său din inimă îi împărtășește binecuvântarea sa arhierescă; căruia colegii săi îi imploră dar și milă cerească; pentru care elevii săi și întreaga eparhie se roagă ferbinte la tronul dumnezeesc, ca să-i facă odihnă, căci „luptă bună a luptat și credința a păzit”.

Odihnească în pace!

Pr. S.

Date biografice.

Originar din Scăiuș, defunctul profesor s'a născut la 8. Maiu 1852. Clasele primare le-a făcut în Caransebeș, iar liceul în Lugoj. La a. 1872 a intrat în Institutul teologic din Caransebeș, terminându-și studiile la a. 1875. Încă cleric fiind, pe cursul III-lea, a fost numit cantor provizor pe lângă profesorul Ioan Nemoian.

La a. 1875 a fost numit profesor de tipic și cântarea bisericească la Institutul teologic, iar mai târziu și la cel pedagogic. În August 1876 a fost numit catihet la școalele primare și la cele civile din loc, în care calitate, fără nici o renumerație, a servit aproape 4 decenii.

La a. 1885 a ajuns duhovnic la penitenciarul tribunalului din loc.

Funcțiuni avea multe, retribuțiunile erau însă minimale, căci biserica — în lipsa de mijloace — a retribuit numai cu un salariu foarte modest pe acest lucrător în viaa Domnului, care timp de zeci de ani a avut câte 30—36 ore pe săptămână. Dar răposatul nu a dat îndărăt dela împlinirea datorinței, căci, înțelegându-și rostul vieții, nu putea trece prin această lume fără să lase vre-o urmă după sine.

Pentru serviciile sale prestate bisericii și școalei, la a. 1892, a fost distins cu brâu roșu, iar mai târziu cu blane roșii.

Tot pentru meritele sale pe teren bisericesc-școlar, la 26. Decemv. 1919, Episcopul diecezan de atunci, I. P. S. Sa Dr. Miron E. Cristea, actualul Mitropolit Primat, l-a hirotosit într-un protopresbiter.

Funerariile.

Corpul neînsuflețit al defunctului, după ce i-s'a dat cuvenita îngrijire conform ritualului bisericii noastre, a fost așezat pe un catafalc acasă în locuința sa.

Încă în dimineața znei de Miercuri, P. S. Sa Episcopul diecezan, care a fost nevoit să plece în cauze oficiale la București, a luat dispoziții, ca să i-se facă o înmormântare demnă. Tot atunci Consistorul diecezan a hotărât, ca în loc de cunună peritoare, să se pună bază unui fond cu menire culturală, care să-i poarte numele și la care să fie invitați a contribui și foștii săi elevi, precum și prietenii și admiratorii răposatului.

După acestea membrii Consistorului diecezan, în frunte cu PP. ȘS. Lor Episcopul Iosif și Arhiereul Filaret, s'au prezentat la locuința răposatului, spre a-și exprima condoleanțele familiei întristate. Au mai condolat familiei: corpurile didactice dela toate școalele, delegații autorităților și numeroșii prietenii și cunoscuți.

Corpul profesoral dela Institutul nostru încă s'a întrunit pentru a face preparativele de lipsă ca să se dea defunctului onorurile cuvenite. S'au designat elevii, cari au să se perinde, în grupuri, lângă catafalc și pentru citirea din s. Scriptură. S'a decis apoi lansarea unui anunț funebral.

Înmormântarea s'a început Vineri, la 10/23 Martie, la ora 9 a. m. Ceremoniile au fost conduse de cătră P. On. D. protopresbiter Andrei Ghidiu, asistat de protopresbiterii S. Șandru și V. Musta, apoi de preoții: V. Nicolaeviciu, P. Rădoiu, T. Șandru, I. Turcan, R. Ancușa, F. Pop, G. Noagea, R. Tinca, E. Jianu și de diaconii M. Radoi și I. Medeleanu.

Convoitul format din tot ceea ce are Caransebeșul mai bun, a fost precedat de elevii școalelor primare,

civile și normale și ai seminarului teologic. Cosciugul împodobit de mai multe cununi a fost purtat de clerici, căruia i-a urmat familia, reprezentanții autorităților locale, precum și o mulțime de prietenii și cunoscuți etc...

Ajuns conductul la biserica catedrală, s'a săvârșit s. Liturgie.

La ora 3 p. m. s'a săvârșit prohodul. A asistat pe lângă cei amintiți mai sus, încă alt public și mai numărös, încât nu mai încăpea în biserică.

La groapă l-a parentat foarte frumos profesorul Vasile Loichiță; în numele elevilor dela teologie a vorbit diaconul I. Medelean, iar în numele celor dela școala normală elevul Novac Găvan.

Erau deja orele 5, când s'a terminat slujba înmormântării. Și între lacrimile familiei și ale publicului asistent s'a așezat în groapă sicriul cu rămășițele pământești ale scumpului răposat, ca să se plinească Scriptura, că „pământ ești și în pământ vei întoarce“.

* * *

S'a stins protopresbiterul Gheorghe Petrescu! El a murit, dar' amintirea lui va trăi și mai departe în inimile noastre. Ne-a lăsat un nume cinstit, căci ce alt bun putea avea pe acest pământ, decât un asemenea nume. Si ne-a arătat adevărata cale, pe care trebuie să umblăm și să muncim, dacă dorim să fim de folos neamului și bisericii.

În veci amintirea lui!

R.

CUVÂNTAREA**I. P. Sfințitului Mitropolit Primat Dr. Miron E. Cristea, rostită la discuția generală a proiectului de Constituție**

În numărul nostru trecut am reprodus, în extras, frumoasa vorbire a I. P. Sfințitului Mitropolit Primat al țării.

Deși târziu, dar totuși ne-a succes acum să ne procurăm în întregime acest discurs al I. P. S. Sale.

Socotim, că este bine, ca și cetitorii noștri să cunoască bărbăția și demnitatea, cu care înaltul ierarh a apărat drepturile tradiționale ale bisericii noastre strămoșești. De altă parte avem firma convingere, că acest discurs va putea servi în viitor de document istoric, care va dovedi lămurit intențiile, de cari a fost condusă biserica ortodoxă română din zilele noastre.

Reproducem deci, tot după „Viitorul“ și în extensiune acest magistral discurs al I. P. S. Sale :

I. P. S. S. Mitropolitul Primat dr Miron Cristea:

**DOMNULE PREȘEDINTE,
DOMNILOR SENATORI!**

După furtuna premersă — cred, că este foarte firesc, ca sfânta noastră biserică, prin graiul supremului ei ierarh, să aducă în această incintă a Corpurilor noastre legiuitoare un suflu de seninătate (aplauze), căci simțesc

adânc datoria mea, de reprezentant al bisericii naționale a neamului românesc, să fiu în aceste clipe, cu adevărat vestitorul cuvintelor lui Christos și să zic tuturor celor cari reprezentați neamul nostru românesc din cele patru unghiuri, cuvintele evanghelice: „Pace vouă!” (Aplauze prelungite).

Sufletele celor 800.000 de mucenici naționali, cari prin jertfa lor ne-au dat România întregită, mă îndeamă, să cer tuturor fiilor neamului românesc și ai prea iubitei noastre patrii, și în deosebi reprezentanților din Corpurile legiuitoare o jertfă de tot mică: de o parte de-a nu se tot certa, de altă parte de a afla și unii și alții căile unei aproprieri și conlucrări în frățească dragoste pentru consolidarea acestei țări, care așteaptă dela mandatarii ei împlinirea acestei cetățenești datorințe, mai ales în aceste zile grele. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Domnilor senatori! Românul are un foarte bun și creștinesc obicei, că — de câte ori se apucă de un lucru mare și însemnat — face semnul sfintei cruci și — rostind cuvintele „Doamne-ajută” — își începe cu încredere munca sa.

Consecvent acestui românesc și frumos obicei, să-mi fie îngăduit mie, ca în numele bisericii noastre — să deschid discuțiunea generală asupra importantului proiect de lege, care este pus la ordinea zilei.

De altă parte, domnilor senatori, în aceste clipe — când ne apucăm să croim temelile noi ale României întregite — cred, că ni-se cuvine tuturor, iar eu mă simt chiar dator, ca să dau mulțumită a-tot-puternicului Dumnezeu, care a trimis neamului nostru românesc, până eri-alaltă-eri răslețit în atâtea împărății străine, bărbați mari și providențiali, cari din cele două țărișoare dunărene mici și nebăgate în seamă să întemeieze vechiul regat; pe alții să salveze până la ceasul mântuirii pe Românii din provinciile desrobite, având conștiința trează a apartinerii lor la același neam și având aceleași aspirațiuni. (Aplauze îndelung repetate).

Să mulțumesc din tot sufletul lui Dumnezeu, care chiar generației noastre de astăzi i-a dat mari bărbați de stat, pe care avem fericirea să îi vedem — pe cei mai mulți — încă vii și voinici în mijlocul nostru; că le-a luminat mintea și le-a inspirat înțelepciunea, ca în val-vârtejul groaznicului război mondial să îndrumeze neamul și țara românească pe calea, care ne-a dus la realizarea supremului nostru ideal, la unirea Românilor de pretutindeni într'un stat unitar. (Aplauze îndelung repetate).

Să mulțumesc lui Dumnezeu, că a vărsat însuflețirea în inimile celor 800.000 dintre cei mai vrednici fi ai fraților noștri din vechiul regat, care să-i determine a aduce suprema jertfă pentru desrobirea noastră, cari am zăcut veacuri, chiar milenii, sub împărății străine. (Aplauze îndelung repetate).

Că ne-a dat nouă robilor de odinioară a atâtor popoare străine, — puțința și marea satisfacție a le adresa răscpicat cuvintele psalmistului: „Cu noi este Dumnezeu; înțelegeți neamuri și vă plecați, că Dumnezeu cu noi este”.

În sfârșit, să mai rog pe Dumnezeul dreptății, să călăuzească și pe viitor pașii noștri, ca să putem consolida iubita noastră patrie, prefăcând-o — cu munca frățească și concordia fiilor ei de pretutindenea — într-o „Daco-Romania felix”, în care elementul român, care a creat-o, să-i păstreze pe veci caracterul național-român și ortodox-român. (Aplauze prelungite).

Iară alături de noi să-și găsească locul cuvenit și toate minoritățile etnice și de credință, ca și fiii lor

— pe urma potolirii convulsiunilor provocate de marile schimbări — să devie și să fie aceiași buni, harnici și leali cetățeni ai patriei, cum suntem și noi, cei ce am creat această țară.

După această introducere, domnilor senatori, să-mi fie îngăduit, ca să fac o reprivire nu tocmai lungă asupra rolului și însemnătății bisericii, pe care Nevredniția mea am onoarea a o reprezenta în sânul d-voastră, ca apoi — drept concluziune firească — să dau expresie dorințelor mele, a episcopilor și clerului nostru și a tuturor credincioșilor noștri, a căror puls îl cunoaștem și să indic modul, cum gândim noi, să se pue temelile, privitoare la biserica noastră, în noua Constituțiune.

Domnilor senatori! Constituțiunea — fiind legea fundamentală a țării, — de sine se înțelege, că trebuie să cuprindă dispozițiuni principiale cu privire la cele mai de căpetenie așezăminte ale Statului, că trebuie să normeze toate ramificațiunile de activitate și de muncă publică.

Fără de îndoială, cea mai de căpetenie instituție a Statului nostru este biserica sa națională, este biserica ortodoxă română.

Importanța acestei biserici se întemeiază atât pe originea sa divină, pe vechimea sa, pe curățenia apostolică a învățăturilor, pe cari de două mii de ani le propovăduiesc slujitorii ei poporului românesc, cât și pe faptul, că biserica noastră a plămădit sufletul românesc sufletul acestui popor, l-a hrănit în cursul veacurilor, și mai presus de toate ea are mândria de a spune tuturor, că a creat chiar sufletul unitar al neamului românesc! (Aplauze).

Dela Cetatea Albă, unde suflă încă vânturi mai răcoroase și până la Panciova din preajma Belgradului Serbiei, dela Maramureș, dela Tisa până la Marea Neagră, pretutindeni, glasul preoților și al dascăliilor noștri a citit veacuri de-arândul aceiași slovă românească și arhaică a Cazaniei Mitropolitului Varlaam, aceleași cărți rituale ieșite din tiparnițele mănăstirilor și bisericilor noastre. Mitropolitul nostru Simeon Stefan dela Alba-Iulia, care a tradus în limba noastră Testamentul cel nou, scrie în prefața cărții semnificativele cuvinte de aur: „M'am silit să traduc sfânta scriptură, folosind cuvintele acelea, cari ca banul de aur, umblă pretutindeni, ca să înțeleagă toți românii, în orice loc și în orice parte ar fi.”

Vedeți, cu câtă prevedere conștientă acest ierarh al bisericii ortodoxe și mulți alții pregătesc unitatea graiului românesc, unitatea noastră culturală, contribuind la deșteptarea noastră națională, formând conștiința națională.

Și această conștiință națională a fost înainte — mergătoarea unității noastre naționale și politice.

Ba în cuvintele lui: „Ce să facem dacă Dumnezeu a împărțit norodul românesc în atâtea părți...” se cuprînde chiar ideea unității noastre politice.

Cei ce cunosc mai de aproape istoria neamului nostru, din toate veacurile, știu bine, că istoria acestui popor, viața voievozilor lui, biruințele lor, slova românească, literatura, cultura și arta lui, nici închipui nu se pot fără duhul acestei biserici.

Împrăștierea elementului românesc în atâtea împărății străine, suferințele, mizeriile îndurate, vitregia timpurilor, continua și vecinica necesitate de mângăiere sufletească a poporului nostru, a făcut, ca această biserică, păstrându-și întru tot neștirbită misiunea sa dumnezească și moralizatoare, să se naționalizeze cu desăvârșire și să se identifice din toate punctele de vedere cu po-

porul nostru, cu neamul nostru și cu țara lui și să devină astfel, ceea ce a spus despre ea unul dintre adânc cugetătorii neamului nostru, marele maestru al literaturii Mihail Eminescu — deși nu era un habotnic credincios —: „Biserica ortodoxă este mama neamului românesc”; (aplauze) iar credința acestei biserici ajunge a se numi așa, precum țărani români din Ardeal, etc., în instinctul lor firesc, o numesc „lege românească”.

Voci: Și aici de-asemenea.

I. P. S. S. *Mitropolitul Primat, Miron Cristea*: Imi pare bine, că este pretutindeni așa.

Deci este posibil, să existe un român cu scaun la cap, care să nu iubească această biserică ori unde am da de urmele ei — cât, de modeste.

Dat fiind acest important rol al acestei biserici, eu — care am venit din altă parte și am trăit în atmosfera unei biserici autonome — cu drept cuvânt mă așteptam, ca în vechiul regat, unde totdeauna au fost stăpâniri românești — situațiunea și organizarea bisericii să fie pe deplin mulțumitoare, vrednică de trecutul și însemnătatea ei.

Vechea Constituțiune cuprinde dispozițiuni foarte trecătoare și generale cu privire la biserică. Ar fi trebuit, să urmeze legi de organizare speciale, cari să împlinescă lipsurile dispozițiilor generale din Constituție. Dar cea mai însemnată lege a biserici noastre, așa numita lege a clerului din 1893 — să nu vă supere cuvântul meu — eu o consider ca un fel de rușine nu numai pentru biserică, dar și pentru țara noastră. Această lege — ce-i drept — cuprinde multe dispozițiuni, cari au făcut bisericii noastre și foarte mult bine, dar este lipsită de condiția fundamentală a unei dezvoltări normale a bisericii; lipsește pe conducătorii bisericii de aerul atât de necesar sănătății oricărui organism; nu le dă libertate de acțiune; prea a introdus posibilitatea amestecului politicianismului în chestiunile noastre naționale, ceea ce i-a făcut și îi face mult rău. Vai de organismul, care se conduce de organe în afară de el. E ceva anormal, nenatural. (Aplauze).

Legea este făcută de fericitul într-o pomenire, marile bărbat Take Ionescu.

Dlor senatori! Să nu fiu rău înțeles. Mă închin fără rezervă meritelor acestui mare bărbat. Și — ca să nu apar ca un detractor al valorii nemuritorului bărbat de stat — să-mi dați voie să caracterizez legea lui prin propriile cuvinte ale lui Take Ionescu.

Eră în 10 Iunie 1917, la Iași. Acest distins bărbat — cu merite neperitoare mai ales în jurul întregirii neamului, pe care o prevedea ca împlinită mâne-poi-mâne — într-o cuvântare a sa din Corpurile legiuitoare, — gândindu-se și la biserică, — spunea următoarele:

Biserica română în România întregită nu mai poate rămâne cu organizarea sa veche, căci „avem organizare cam strășnică, cam de stat”. În marea conferință a cultelor din viitoarea Românie Mare ne mai putem lăsa biserica neamului nostru „în sitemul de statist”; ci trebuie să-i dăm o organizare liberă, după cum este organizarea fraților noștri din Ardeal.

Ați înțeles, dlor, cuvântul „statist”.

Pe scenă se desfășură acțiunea unei drame. Actorii de frunte vorbesc, se mișcă, fac, dreg și duc acțiunea înainte. Iar într'un colț este rupt ceva din o decorațiune. Atunci, regizorul găsește necesar, să aducă pe cineva, care să stea acolo mut și nemișcat și să acopere sărăcia, sau să sporească numărul oamenilor fără a spune un cuvânt,

Și acum tot el este, care cere să se deie bisericii ortodoxe române libertate în acțiunile ei, adevă să se conducă prin propriile sale organe.

Apoi continuă astfel: „Și să nu se teamă nimeni de puterea bisericii astfel organizată. În țara sufragiului universal este bine să fie și alte organisme puternice, nu numai statul, căci din echilibrul tuturor forțelor se va naște adevărata libertate, adevărata vieată vie în România nouă.”

D. M. *Pherekyde*, președinte: Permiteți-mi. Consult Senatul asupra prelungirii ședinței. (Aprobări).

Continuați I. P. Sfinte!

I. P. S. S. *Mitropolitul Primat, Miron Cristea*:

Dlor senatori! După această „Vieată vie” însetoșăm chiriarii de astăzi ai sfintei noastre biserici, împreună cu clerul și norodul ei.

D. Gh. *Ghibanescu*: Dați-mi voie. Cu toată reverința, care o am, pentru că ați pomenit de dispărutul Take Ionescu; eu, care sunt vechiu parlamentar, reamintesc, că legea din 1893 a fost răsunetul mișcării preoțești, care începuse încă dela 1892.

După congresul dela Focșani al clerului de mir, oamenii politici au văzut, că biserica noastră după sistemul fracționar are o mare lipsă în ce privește partea administrativă și a salariilor.

Și atunci, a venit statul cu un spor material și moral, a organizat învățământul seminarial. Ca dovadă e, că după 10 ani același cler a bătut o medalie pentru Take Ionescu, ca recunoștință pentru munca sa pe acest tarâm.

I. P. S. *Sa Mitropolitul Primat, Miron Cristea*: Cunosc și eu; dar nu am intrat în amănunte, ci am pomenit pe scurt, că legea a făcut și bine bisericii; dar bisericii nu-i trebuie numai salarii, ci mai ales libertate, fără de care nu există progres de remarcă; iară seminarii teologice, neatârătoare de biserică, sunt de-adreptul inadmisibil. Vieată proprie ne trebuie!

Domnilor senatori! În lumina acestei dorințe privind noul proiect de Constituție, cu multă satisfacție și cu sentimente de recunoștință atât din partea mea, cât și din partea tuturor episcopilor noștri, din partea întregului nostru cler, trebuie să constat, că proiectul nou cuprinde în articolul 23. astfel de dispoziții mulțumitoare, care vor da bisericii noastre deplină putință, de a se organiza după dorința chiriarhilor săi, întemeiată pe interesul bisericii.

Biserica pe temelul acestui articol, va fi în stare să se cărmuiască de sine, să-și conducă prin organele sale întreagă viața sa internă, admițând controlul statului și fără a rupe atât de frumoasele și tradiționalele sale legături cu statul. Având cuvenitele experiențe, eu îndrăznesc a spune, că, dacă frațiiile voastre, ca legiuitori, ne veți da cuvenitul sprijin, ca în legile speciale de organizare în amănunte, să putem intrupa în înțeles autonom dispozițiile generale din Constituție, atunci — domnilor senatori — aceasta va însemna începutul epocal al unei ere de înflorire a bisericii noastre. Activitatea ei se va revărsa ca o ploaie binefăcătoare asupra credincioșilor, cari formează aproape totalitatea poporului. (Vii aplauze).

De aceea eu vă rog, domnilor senatori, că atunci când veți ajunge la aceste dispoziții bisericești — ca fii credincioși ai bisericii acesteia, cum sunteți marea majoritate a Domniilor Voastre, — cu drag să ne dați ajutorul, pe care îl așteptăm și de cari nici o clipă nu ne îndoim. (Aplauze îndelung repetate.)

Dar pe de altă parte, domnilor senatori, sunt în proiectul noii constituții și oare cari lucruri, pe care noi episcopii și conducătorii bisericii am dori să le îndreptăm.

Așa, dorim cu toții, să se mențină, ceea ce este bun cu privire la biserică și la celelalte instituții, în vechea Constituție; căci vechimea aceasta are un fel de patină, de sfințenie moștenită de la înaintași. Vă rugăm, să păstrați caracterul de „biserică dominată a Statului român”. (Aplauze).

Noi, biserica ortodoxă, cuvântului acesta „dominantă” nu i-am dat nici odată înțelesul lui medieval. Noi nu ne-am gândit și nu ne vom gândi nici când, să dominăm pe celelalte culte. Noi am fost totdeauna cei mai toleranți din toată lumea.

Voci: Așa este.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat: Și nu azi, în veacul XX-lea, când este ușor să fi tolerant, când toleranța este un bun câștigat al civilizației; ci am fost toleranți noi românii atunci, când în toată Europa domnea cea mai crasă intoleranță religioasă. Husiții fiind bătuți în o strașnică luptă, lângă Praga, au fost dați afară pretutindeni, căci nu se putea tolera libertatea gândirilor lor religioase. Nici o țară nu i-a primit. Numai Moldova românească a fost aceea, care le-a deschis porțile de au putut să-și întemeieze orașul Huși, care și astăzi există. Afară de noi nu s'a mai găsit o altă țară, decât Olanda.

De altă parte e departe de noi gândul bisericii papistașe, care urmărește scopul, să domineze ea statul.

Noi nu dăm prin cuvântul „dominant” bisericii noastre altceva, decât ceea ce de fapt are. Cuvântul conștințește o stare de fapt. Biserica noastră are din cele 17-18 milioane de locuitori, aproape 14 milioane de credincioși ai săi

Noi vrem să se păstreze acest cuvânt, grație trecutului ei frumos, grație misiunii sale nobile, grație indentificării sale necondiționate cu interesele statului. Și — vă rog — să vă însemnați bine această vorbă a mea, pe care cred, că o împărtășesc și mulți alți oameni, cari se gândesc adânc la viitorul neamului nostru. Eu găsesc, că Biserica Ortodoxă Română este cea mai puternică garanție a viitorului României. (Aplauze prelungite).

Din aplauzele dv. văd, că — precum în toate secțiunile Senatului s'a acceptat păstrarea vechiului text — așa și atunci, când se va vota definitiv acest aliniat, veți avea dragostea, pe care acum o arătați cuvintelor mele, de a păstra și în viitor același text vechiu, căci prin el nu voim să supărăm pe nici una dintre confesiuni, cu care în dragoste și în toleranță creștinească vrem să trăim și în viitor, și a căror libertate a fost și este garantată.

De altă parte eu doresc, și cu mine împreună dorește și întreaga noastră biserică, ca să nu schimbăm nici articolul, care în Constituțiunea veche admite obligativitatea cununiei bisericești.

Domnilor, mai bine decât mine știu Frățiile Voastre, că temelia societății și temelia unui stat o formează viața familială. Familia este ca celulele din organism; este celula sănătoasă, întregul organism va merge bine și se va desvolta în mod normal. Cu durere trebuie însă adeseori să constatăm, că în prea multe cazuri căsniciile noastre, viața familiilor noastre e laxă. Eu găsesc, că înaltă noastră Curte de Casație a făcut o greșală atunci, când, împotriva textului Constituțiunii vechi, în o jurisprudență a declarat căsătoria legală și fără binecuvântarea Sfintei Biserici, adevărată fără să urmeze cununia religioasă.

Aceasta a avut de urmare acel rău, că divorțurile în țara noastră au ajuns cel mai înalt record în asemănare cu ori care alt stat din Europa civilizată. Dacă vom purcede pe această cale mai departe, domnilor senatori, convingerea mea fermă este, că vom contribui la destrămarea vieții familiare, de ceea ce să ne ferească Dumnezeu. Din contră cred, că nimic nu-i mai necesar, decât ca viața noastră familială să fie privită în zilele noastre tocmai în baza învățăturilor mântuitoare ale Evangheliei lui Cristos.

De aceea eu vă rog, să păstrăm binecuvântarea bisericii și să nu reducem actul Sfintei Taine a cununiei la un simplu contract civil iscălit în fața Ofițerului Stării Civile, ci să păstrăm și aici bunele tradițiuni ale neamului nostru. Binecuvântarea bisericii va fi de sigur tuturor numai de bun folos. (Aplauze prelungite).

Eu găsesc, că-i o inovațiune de o importanță de căpetenie modul, cum noua Constituție prevede organizarea tocmai a Senatului.

N'a fost până acum destul de bine și norocos organizat. Intre Cameră și între Senat nu era mai nici o deosebire, decât vrâsta membrilor acestor două Camere.

Părerea mea este, că Senatul — fiind un corp ponderator — trebuie să fie — exprimându-mă așa mai românește — ca o sită, mai deasă decât a Camerei, în cât proiectele de legi să le cearnă mai bine, cu sânge rece, cu calmitate, cu înțelepciune mai bătrânească și atunci cozonacul legilor, ce le dăm poporului nostru, vor fi mai cu plăcere mistuite spre folosul și binele lui și spre progresul țării întregi. (Aplauze prelungite).

Deci nimic mai cuminte, decât să se creeze în Senat un anumit și proporțional număr de membri de drept, care reprezintă cele mai de căpetenie ramificațiuni ale activității publice. Să fie reprezentanți ai bisericii, ai culturii, ai justiției, ai armatei, ai comerțului, ai industriei și așa mai departe. Eu nu mă tem de ceea ce spuneau, în cursul discuțiunilor din ședințele delegațiilor noastre, unii din deputații Camerei, că Senatul ar deveni prin aceasta o curte de pensionari.

D-lor, nu uitați, că nu există în lume nici un popor, care să nu se fie folosit de sfatul bătrânilor; iar românul are o vorbă de mare înțelepciune: „Dacă nu ai un bătrân la casă, să-l cumperi”.

Dar, d-lor, un lucru nu înțeleg și îmi pare paradox, când voim să punem Senatul pe această bază, să introducem senatori mai mulți după specialități și bătrâni cu experiență. D-le raportor, nu înțeleg, de ce în introducerea — cu care însoțești proiectul de constituție — tot mereu atingi puțința, ca episcopii să fie scoși din alcătuirea Senatului? Tocmai atunci, când noi ne punem pe punctul de vedere principal, ca să creem cât mai mulți senatori pe specialități, ar fi oportun ca pe episcopii români să-i scoatem afară din Senat?

Doar mai ales episcopii, ca reprezentanții unui corp ponderator, vor fi mai disciplinați, elemente de buna ordine și de folosul țării în fluctuațiunile vieții politice de azi.

Dacă vom ajunge la realizarea dorinței unora, că în Senat membrii de drept să fie numai mitropoliți, atunci biserica mea, care are aproape 14 milioane de suflete, va fi reprezentată prin trei mitropoliți, pentru că cel al Bucovinei este acum numai onorar, întru cât pierzând episcopii din Cattaro și Ragusa, din Dalmația, astăzi este fără episcopii sufragane.

Noi am fi trei, iar reprezentanții mozaicilor ar fi: unul ortodox, unul neofit și — îmi spunea ieri cineva, — că, ar putea să mai fie unul de rit spaniol, întru cât și celelalte culte recunoscute ar avea câte un reprezentant.

Fără ca să restrângem drepturile cetățenilor noștri mozaici, de-a avea în Senat reprezentant, vă întreb, ar fi cuminte, ar corespunde aceasta dreptății și proporției numerice a credincioșilor noștri, care sunt în număr de circa 14 milioane?

D. General N. Constantinescu: Nu ne despărțim noi de episcopi.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Miron Cristea: De aceea, atunci când ne vom ocupa de această parte a Constituției, vă rog, să nu ne atingem de tradițiunile, care sunt necesare țării neamului nostru, ca nu cumva să se slăbească. (Aplauze).

D-lor senatori! Unitatea noastră politică și națională, întregirea neamului, de sigur este cel mai mare și epocal moment din istoria Românilor. El ne îndreptățește să simțim în suflet cea mai vie bucurie, pe care poate să o aibă un neam vrădată. Și nu știu, dacă vom mai trăi noi încă atâtea zeci de mii de ani, mai poate ca în viața neamului nostru să se întâmple un eveniment așa de mare?

Dar, vedeți d-lor, Dumnezeu în înțelepciunea lui, adeseori nepătrunsă de noi oamenii, astfel a întocmit lucrurile, ca în tot răul să puie și ceva bun și invers, și în tot binele să amestece câte o picătură de pelin amar.

Deși țara noastră iubită, România mare, este după trecutul ei, după numărul covârșitor al românilor, după elementul românesc, care a întemeiat-o, țară curat românească, totuși de aci înainte nu mai suntem un popor de cetățeni omogeni, nici ca neam, nici ca credință.

Eu nu mă îndoiesc, că concetățenii noștri de altă limbă și credință, după convulziunile firești ale unor atât de mari schimbări politice și sociale, își vor găsi și ei hotărât locul de a fi cei mai buni și loiali cetățeni. Dar cu toate acestea, domnilor senatori, să nu uitați, că în țara noastră, după schimbările ce s-au făcut, curentele antinaționale, internaționale, interconfesionale, străine și primejdioase existenței noastre, în viitor vor găsi în multe locuri un pat cald. Tradițiunile noastre, care au stat la temelia dezvoltării noastre de până acum ca neam și ca stat, adeseori vor fi atacate din multe părți.

Și atunci, vă întreb eu, dacă nu avem noi, cari am întemeiat acest stat, sfânta datorință, ca mai ales astăzi, în situațiunea schimbată, să ținem cu hotărâre, cu încăpăținare, la toate tradițiunile noastre atât de probate, cari ne-au dus la succesele de până acuma?

Iar aceste tradițiuni sunt atât naționale, cât și bisericesti. (Aplauze).

Aceste tradițiuni, domnilor, sunt strâns încopciate, încât nu se poate înțelege una fără cealaltă.

Eu îmi voi permite să aduc un singur exemplu, să vă citez un singur nume, care în sufletul Frăților Voastre are să evoce o întreagă lume de viață bisericască și românească.

E cuvântul „Putna”? Când te gândești la situațiunea geografică a acestui loc istoric, pare că vezi toți frumoșii noștri codri, toate tinuturile pitorești ale țării atât de iubite de toți românii și cari ne leagă sufletul de glia acestui pământ, ca de cea mai scumpă comoară, care o avem noi pe pământ.

Când rostești cuvântul Putna, îți reamintești *mănăstirea de acolo, biserica de acolo*, îți reamintești toate mănăstirile și bisericile noastre, rolul lor în viața neamului, daniile fără seamăn a tuturor marilor voievozi și boieri, ctitori, cari au întemeiat asemenea ctitorii pretutindeni, spre binele și înălțarea acestei țări.

Când rostești cuvântul Putna, pare că vezi figurile aiător nemuritori ierahi, îmbrăcați în odăjdii de mare preț, cusute de mâinile abile și evlavioase ale însăși domnițelor române de odinioară, cari perlele sentimentelor lor de alipire și caldă iubire pentru biserica românească le prefăceau în perle veritabile și par'că cu găleata le-au turnat peste epitafele, epitrahile, sfintele și odăjdiile marilor ierarhi ai vremilor (Aplauze).

Când rostești cuvântul Putna, vezi mormântul cu moaștele sfinte ale marelui voevod Ștefan cel Sfânt și îți reamintești toate luptele și victoriile lui reputeate contra semilunei, în numele crucii și purtând encolpionul Maicii Preciste pe pieptul lui de viteaz român; îți reamintești cele 40 de biserici și mănăstiri zidite de el, drept recunoștință față de D-zeu, care l-a făcut „atlet al întregii creștinătăți”. (Aplauze).

Când intri în curtea mănăstirii Putna și te uiți la clopotnița cu istoricul clopot Bugă de pe timpul marelui voevod, care numai în zilele Invierii se trage, odată pe an, pare că vezi pe marele Eminescu, care în preajma unui jubileu pentru amintirea marelui voevod Ștefan cel Mare, a dormit în această clopotniță pe o furcitură de fân, ca în dimineața următoare să se scoale și să dea spre rostire oda festivă. Este acel Eminescu, care ne-a dat scânteietoarea doină „Dela Nistru pân' la Tisa”, în care cu trâmbiță de arhanghel cere marelui voevod:

„Ștefan Maria Ta, tu la Putna nu mai sta,
„Las' Arhimandritului toată grija schitului...”

„Duhul acestui viteaz erou și a atător voievozi, cari zac sub lespedeza bisericilor și mănăstirilor noastre, au reinviat și intrând în sufletele viteze ale ostașilor români — sub conducerea gloriosului lor căpitan Ferdinand I — au desrobit pe frați și au întemeiat România Mare. (Aplauze).

Domnilor! A-și putea multe exemple să vă aduc, căci sunt împrăștiate pretutindeni în țara noastră asemenea mărețe monumente istorice. Eu cred însă, că v'am convins pe fiecare din dvs. și v'am arătat cât de concreșcute, de întrefesute, sunt tradițiunile noastre naționale cu acele ale bisericii noastre dreptcredincioase românești: este ca o pânză făcută din urzeală națională și bătătură bisericască.

Vedeți deci, ce primejdie ar fi pentru viitorul nostru, ca din această pânză a victiei noastre românești, să încerci a scoate oarecari fire, căci — dacă le scoți — se destramă pânza unității și a sufletului neamului românesc. (Alauze).

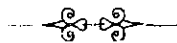
Iată de ce vă rog cu insistență, eu, părintele sufletesc al tuturora, să nu stingheriți nimic din aceste două tradițiuni, cari stau la temelia Statului nostru, tradițiunea națională și aceea a bisericii părinților noștri.

Dar poate să se găsească, domnilor senatori, cineva între dvs., care să zică, că este foarte firesc, că Mitropolitul Primat al țării, ierarhul suprem al acestei biserici, să vorbească astfel de biserica sa. De aceea să-mi dați voie, să închei cuvântarea mea nu cu cuvintele mele, ci cu acelea ale unui vrednic fiu al neamului nostru, cu cuvintele chiar a unui general, ale generalului Tell, care la 1866 — când se discuta vechea noastră Constituție — între altele a zis și următoarele cuvinte de aur, cari sunt o mândrie pentru biserica noastră:

„Chestiunea ortodoxă în România o privesc ca teză fundamentală a naționalității noastre și iată pentru ce? Dacă n'ar fi fost în aceste două țări religiunea ortodoxă — astăzi n'ar mai fi Statul român“.

Să-mi dați deci voie, de incheiere, domnilor senatori, să vă rog ca pretutindeni în activitatea dv particulară și publică, dar mai ales în cursul discuțiunii pe articole ale proiectului de lege al Constituției să liți călauziți de gândul, că nu este permis, că nu este patriotic a ne atinge întru nimic de tradițiunile naționale și bisericești ale neamului acestuia; și unde veți da de ele să le mențineți, căci sunt, căci sunt bune și să le întăriți, căci aceasta este voința neamului, care a întemeiat această țară, ca să rămâie în veci română și creștină.

(Aplauze îndelung repetate, ovațiuni).

In numele Bisericii ortodoxe din Ardeal.

Cuvântarea I. P. Sfințitului Mitropolit Dr. Nicolae Bălan, rostită la discuția generală a proiectului de Constituție.

În numărul nostru trecut am promis, că vom reproduce vorbirea I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, pe care a rostit-o la discuția generală a proiectului de Constituție.

Regretăm, că, fiind întreruptă legătura directă între Caransebeș și București, nu o putem publica în întregime. O reproducem deci, în extras, după ziarul „Lupta“:

Mitropolitul Bălan, vorbește ca reprezentant al bisericii ortodoxe din Ardeal. Poporul ardelean, spune I. P. S. Sa, liniștit și sigur de sine în conștiința sa, așteaptă, să i se dea legea cea mare de consolidare a statului.

El e recunoscător jertfelor vechiului regat și în mijlocul învrăjbirilor politice de azi, mă simt dator să aduc azi sentimentul de înfrățire al întregului popor ardelean. (Mari aplauze.)

Principiul democrației călauzește sufletul românesc și el este împărțit și de reprezentanții bisericii, cari în totdeauna au fost una cu poporul, și la bine și la greu.

Clericalismul s'a ivit în țările Apusului, unde biserica, în evul mediu, s'a constituit în caste și a luptat contra puterii civile.

La noi asemenea împrejurări, cari să dea naștere clericalismului, n'au existat și nu există. De aceea nu ne temem de idei și de reforme chemate să ajute la dezvoltarea poporului. Aprobăm și binecuvântăm reforma agrară și votul universal, având credința, că ele vor ajuta la ridicarea poporului. Avem încredere în cuminența și vrednicia poporului român, ca să fim siguri, că merită aceste drepturi.

Ele se revarsă asupra tuturoră fără deosebire de rang și de origine și această democrație, care-și are inspirația în învățămintele superioare ale creștinismului, este primită de noi. O salutăm, ca a lerenți, nu de ocazie, ci născuți și crescuți în democrație.

Ne tragem din popor și pentru el trăim, adăpându-ne mereu la izvoarele sufletului lui cuprinzător.

Pe terenul politic principiul democratic preconizează în deosebi 2 lucruri:

1. O astfel de alcătuire a organelor de stat, care să permită cooperarea și răspunderea tuturor.

2. O astfel de fixare a scopurilor statului, care să facă posibilă o cât mai dreaptă împărțire a cetățenilor la bunurile materiale și spirituale.

Noi, reprezentanții bisericii, concepem principiul democrației ca principiu național.

În factorul național noi vedem elementul individual și elementul general românesc, împreunate în aceeași sinteză superioară. Greșesc aceia, cari trec peste elementul național, aventurându-se în sferile de preocupări internaționale, cu disprețul și împotriva interesului național.

Naționalitatea va rămânea o putere constitutivă a vieții popoarelor, iar naționalismul un simțământ, care va disciplina pe individ, ridicându-l de-asupra egoismelor, spre a se devota intereselor neamului.

Iată de ce noi, clericii, ne bucurăm, văzând ideia naționalității și a naționalismului pusă la baza Constituției.

Nu suntem oameni ai medievalității, ci înțelegem a reprezenta în biserică interesele cele mai înalte ale Statului român.

Biserica noastră este instituția, care a păstrat sufletul neamului de-alungul veacurilor, cu toate comorile lui. Biserica noastră a contribuit prin partea ei de muncă, la înfăptuirea gândurilor și aspirațiilor naționale. Slujind în același dulce graiu românesc slujbele bisericești în granițele politice și dincolo de ele, biserica a urmat pas cu pas năzuințele de unire ale neamului.

Ori ce s'ar spune, acest suflet astăzi este una în credințele și toate aspirațiile lui.

Mântuitorul nu s'a împărțit nici odată, prea cinstate frate, (adresându-se Mitropolitului Suciu) în mijlocul neamului românesc. Românul s'a închinat în totdeauna la fel pe toate colțurile de pământ, unde l-au răzlețit vânturile soartei.

Comunitatea sufletească pregătită de biserica ortodoxă n'a putut-o dărâma nici îndrumările de la Roma, nici încercările regilor Ungariei, cari au înființat ba la Siret, ba la Baia, centre de propagandă schismatică. Pe toate le-a respins sufletul românesc.

De 200 de ani și ceva, de când s'a urzit din inițiativa Habsburgilor și prin propaganda jesuiților alipirea de biserica Romei, sufletul poporului unit trăește în aceeași tradiție de rasă și de credință cu marea majoritate a românilor.

Mitropolitul Suciu: E credința cea veche.

Mitropolitul Bălan: Poporul român a refuzat în totdeauna catolicismul. Oamenii singuratici pot să se lepede de credința și obiceiurile strămoșești, dar poporul, în întregimea lui, nu poate să-și renege bazele, pe care a fost durată vieța lui pe acest pământ. Cu câte lacrimi n'au semnat ei unirea către biserica Romei?

Mitropolitul Primat Miron: Cu tunurile!

Mitropolitul Bălan: Poporul român nu prea înțelege dogmatismul, dar păstrându-i toate formele externe, sub care s'a înfățișat biserica ortodoxă, îndrănesc să spuie, că s'a săvârșit o adevărată înșelăciune cu el. S'a păstrat forma...

Mitropolitul Suciu: Și credința.

Mitropolitul Bălan: S'a pătrat forma, dar cu fondul l-ați legat prin silă de o biserică străină. Și aceasta

nu face cinste celor ce au săvârșit-o. Acest act n'a izvorit dintr'o voință liberă.

Mitropolitul Suciu: Rămâne să dovedești.

Mitropolitul Bălan: Ne-au dărâmat bisericile și mănăstirile cu tunurile. Și azi se văd urmele mănăstirei din Sâmbăta de jos în urma distrugerii lui Bucov. Prin siluirea poporului român s'a făcut această defecțiune.

Mitropolitul Suciu: Nimic cu sila nu s'a făcut și cerem și acum, să nu se facă.

Mitropolitul Bălan: Atunci trebuie să vă desființați, pentru că ați fost făcuți cu sila. (Ilaritate. Mari aplauze.)

Poporul român, care a știut să-și câștige unitatea sa națională și politică, va fi vrednic să-și reconstitue și vechea unitate bisericească. (Aplauze.) Renunță să arăt ce ne-a dat Papa.

Episcopul Hossu: Arată, te rog, ce ne-a dat Slavii și Grecii. Biserica unită ne-a dat conștiința latinității.

Mitropolitul Bălan: Poporul românesc nu se identifică cu slavismul și cu grecismul, pe când frațiile voastre vă identificați cu papismul. Operă politică, nu operă religioasă de unirea sufletelor a făcut Papa dela 1700, pentru că este în manierele papismului, ca să-și îndrumeze acțiunea pentru dominația lumii. Cunoșc itele acestui papism și pot să afirm, că ori de câte ori interesele politice i-au dictat să vă jertfească, v'a jertfit.

Pe lângă guvernul nostru a venit un reprezentant diplomatic al Scaunului papal. Noi suntem ospitalieri, dar acest oaspe a început să cutreere în lung și lat țara. Ne bucurăm, dacă străinii vin să vadă frumusețile țării noastre.

Dar scopul acestor călătorii este altul și el a depășit marginele îngăduite chiar diplomației.

Să vă citez un caz petrecut la Blaj.

Episcopul Hossu: Îl cunoaștem.

Mitropolitul Bălan: A venit la Blaj nunțiul Papei și a fost primit, după cum spune ziarul „Unirea”, cu popor înșirat de-alungul drumului. Și poporul — bietul popor — a fost pus să strige: „Eviva nunzio!”

Nunțiul a declarat, că are o mare misiune în mijlocul poporului românesc, aceea de a-l scăpa de ortodoxia lui neortodoxă. (Protestări.)

Voci: Și-a depășit misiunea sa.

Mitropolitul Bălan: Nu se poate îngădui aceasta, și-i spunem, să nu mai repete cazul, că nu vom mai sta impasibili. Azi ne-am ridicat frunțile și nu vom mai tolera pe nimeni, ca să ni le plece.

— Președintele suspendă ședința pentru 10 minute.

Mitropolitul Bălan: în continuare, se ocupă de proiectul de Constituție în părțile referitoare la chestiunile religioase, declarând dela început, că articolul, care acordă titlul de întâietate bisericii ortodoxe, nu-l mulțumește. Principatele înainte de Unire au fost ortodoxe și ortodox a fost și Statul românesc rezultat din unirea lor. Este bine să abandonăm azi, când dăm României pactul ei fundamental, tradiția prin care biserica ortodoxă a fost în totdeauna dominantă? Ce binefaceri rezultă din păstrarea acestei tradiții?

S'a zis, că formula de biserică dominantă are un caracter agresiv față de celelalte confesiuni. Noi știm, că biserica noastră și poporul nostru n'au nutrit nici odată sentimente ostile față de celelalte biserici. Noi nu vrem să dominăm nici asupra Statului, pe care mai de

grabă îl ajutăm în împlinirea rosturilor lui naționale, și nici nu vrem să oprimăm convingerile altora, pentru că nu vrem să fim profanatori de aliare. Nu vrem să ne atingem nici de limba și de cultura minorităților. Constituția constituie o garanție pentru libera dezvoltare a acestora, pentru că am învățat multe dela propria noastră suferință.

Constituția este dictată și de caracterul blând al poporului și de interesele noastre de Stat. Cu cât minoritățile se vor dezvolta mai libere, cu atât și Statul va avea un mai mare folos. Suntem destul de numeroși și tari, ca să nu urmăm o politică de nervozitate față de minorități.

Formula de biserică dominantă o găesc și în spiritul bisericii romano-catolice și în spiritul bisericii luterane. Pentru ce atunci reprezentanții minorităților dela noi sunt împotriva acestei formule?

Mitropolitul Suciu: Suntem în veacul al 20-lea; acesta-i păcatul.

Mitropolitul Bălan: Dar eu o găesc în Anglia în țările scandinave, în Spania... Dar în afară de aceasta, ori ce creștin trebuie să se bucure în sufletul său, că Statul, în care trăiește, are un caracter creștinesc.

Numai dacă preferați să trăiți într'un Stat interconfesional. (Apl.)

Una din condițiile de existență pentru biserică este și libertatea de mișcare, pentru că numai așa poate să fie rodnică și poate avea și răspunderea. O biserică însă, care e purtată de toate curentele trecătoare ale vremii, nu va fi rodnică. Să se lase dar libertate bisericii de a se organiza.

Sub jugul străin, cu mare greutate am obținut autonomia bisericească și biserica s'a bucurat de cea mai bună organizare. Aceasta este de fapt și cel mai mare bun, pe care l-am adus odată cu Unirea.

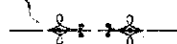
Cred, că toți bărbații de Stat ne vor ajuta să organizăm biserica pe principiile autonomiei, pentru ca ea să-și dea roadele pentru binele Statului.

Biserica ardeleană militantă a creat școli, în care s'a cultivat limba și cultura românească. Aproape în toate satele, alături de biserică, se vede și școala confesională. Știți lupta, pe care am dus-o cu Ungurii — cu Apponyi — cari voiau să ne răpească limba. Cred, că nu ne găsim în aceeași fericită situație de a putea abandona focarele de cultură susținute de biserică. Școlile confesionale trebuiesc deci păstrate și ajutate. Cerem, ca instrucției religioase să i se asigure un loc de frunte în opera de luminare a poporului, în viața căruia trebuie să coborâm cât mai multe elemente religioase. Reforma caracterului nu se poate face, de cât prin puterea creatoare a credinței.

Oratorul cere de asemeni menținerea în noul proiect a vechei datini, prin care se dă drept vlădicilor la scaunul episcopal.

Pe patra etică a creștinismului, din care își ia izvorul democratismul, înțelegem să se clădească temelii de organizare a Statului: Constituția. Biserica, la rândul ei, va sta de veghe la păstrarea principiilor celor bune, cari să asigure dezvoltarea neamului. Cu această cheazăsie și cu această credință îmi închei cuvântarea mea. (Lungi aplauze.)

Președintele ridică ședința la ora 7 jum. seara.

Ș T I R I

Personale. P. S. Sa Episcopul diecezan a plecat Mercuri la București.

Împreună cu P. S. Sa a plecat și P. S. Arhiereu Filaret.

Din Parlament. Discuția generală a proiectului de Constituție la Senat s'a terminat Vineri, la 3/16 Martie a. c. Proiectul a fost luat în considerare cu 136 voturi contra 5 și astfel s'a început discuția pe articole.

La Cameră obstrucția a continuat, devenind din zi în zi tot mai violentă, până ce a degenerat în bătăi. Din nou au fost excluși mai mulți deputați din opoziție pe câte 10, 20 și 30 de ședințe. Deputatul Maltezeanu din majoritate încă a fost exclus pentru 3 ședințe, pentru că a lovit pe colegul său V. Moldovan din partidul național.

În mijlocul protestărilor opoziției, Camera a luat în considerare proiectul de Constituție. Au votat: pentru 225, contra 5 (reprezentanții minorităților) și abțineri 40 (dl N. Iorga și opoziția).

În ședința de Marți dl Al. Vaida-Voevod citește o declarație a opoziției, prin care protestează contra luării în considerare a proiectului de Constituție, apoi opoziția părăsește incinta.

Duminecă partidele din opoziția unită au ținut o mare adunare de protestare la „Dacia”. Aproape toți fruntașii au luat cuvântul. Vrând opoziția să manifesteze pe stradă, a fost oprită de armată, care a baricadat toate străzile. Cu toate acestea la clubul democrat au avut loc manifestări, pentru a căror suprimare au fost puse în funcțiune pompele cu apă.

Luni s'a ținut altă adunare la „Dacia” și după cum anunță unele ziare din Capitală, fruntașii opoziției unite au angajat sala pentru toată săptămâna și în fiecare zi va avea loc câte un meeting la orele 12.

„Fondul Gheorghe Petrescu.” Consistorul diecezan a hotărât, ca să eternizeze memoria profesorului Gheorghe Petrescu prin întemierea unui fond cultural, care să-i poarte numele. Astfel, în loc de cunună peritoare pe sicriu, s'a pus baza acestui fond.

Avem firma speranță, că la înfăptuirea acestor opere nobile se vor asocia toți admiratorii dânsului și în deosebi toți foștii săi elevi, preoții și învățătorii.

Contribuirile să se trimită la adresa redacțiunii noastre, care, confirmând primirea, în ordinea intrării lor le va administra pe șeama fondului.

O nouă întrunire a creștinilor ortodoksi din România întegrită a avut loc Duminecă în sala „Dacia”, sub prezidiul pâr. Chiriac Bidoianu, pentru ca să se mențină și în noua Constituție caracterul de „dominantă” a bisericii ortodoxe.

Au vorbit preoții: Constantinescu-Lucaci, Popescu Mălăești, Const. Dumitrescu, dna Alexandrina Cantacu-

zino, avocați Dunăre și Tudor Popescu, dnii Em. Culoșu, Lungulescu și studentul Napoleon Crețu.

A fost o frumoasă manifestare a conștiinței ortodoxe creștine. S'au adus omagii înalt Prea Sfinților Mitropoliți pentru strălucitele discursuri rostite la Senat și s'a primit o moțiune energică, prin care se cere păstrarea drepturilor câștigate ale bisericii noastre.

Depunerile dela Casa de economii poștală. În vederea unui aranjament între statele succesoare ale fostei monarhii austro-ungare, cu privire la sumele depuse la casele de economii poștale, se vor întruni în curând într'o conferință delegații acestor state.

Societatea de lectură „Ioan Popasu” a teologilor din Caransebeș pe această cale vine a mulțumi marimonioșilor binefăcători, cari în forma de suprasolvire au contribuit la augmentarea fondului bibliotecii cu prilejul ședinței festive ținută la 11 Faur 1923.

Întârzierea publicațiunii se motivează cu aceea că Societatea, ne având deplină cunoștința despre darea de 10 ori 30 0/0, n'a știut venitul curat, care în urma detragerilor a rămas în sumă de Lei 1826. 50.

Comitetul.

Episcopie șvăbească. Din ținutul românesc păstorit până acum de episcopul Glattfelder, guvernul intenționează să facă un episcopat șvăbesc.

Naționalizarea Reșiței. D. Sassu, ministrul industriei, va prezenta în curând Parlamentului legea pentru naționalizarea soc. „Reșița”. Subscripția și repartizarea noilor acțiuni nu se va face deci decât după promulgarea legii.

Atestatele școlare și diplomele pentru străinătate. Ministrul instrucției a luat dispoziția ca nici un certificat sau diplomă, eliberată de școalele noastre de orice grad, să nu fie valabile în străinătate, până nu vor fi vizate special de Minister. Ministerul înștiințează pe cei interesați, că aceste vize se obțin pe baza unei petițiuni, la care se anexează un timbru de doi lei.

Episcopul Glattfelder, înainte de a părăsi țara, a lansat către preoții din eparhia sa o pastorală plină de îndemnuri iredentiste.

Autoritățile militare — Timișoara se află sub stare de asediu — au confiscat pastorală, iar episcopul a fost reținut și trimis în judecata Consiliului de Război.

Guvernul a aprobat măsurile luate de autoritățile militare.

„Graiul Românesc” este numele gazetei săptămânale a partidului român din Regatul S. H. S.

Salutăm cu dragoste apariția noului confrate și-i urăm zile bune și senine, ca să-și vadă înfăptuite idealurile, pentru care luptă.

Aruncul comunal. Ministerul de interne a făcut cunoscut tuturor prefectilor și primarilor din Ardeal, că, aruncul comunal fiind desființat, s'a dat comunelor dreptul de a stabili impunerii adiționale, pe lângă noile impozite de Stat, în limitele prevăzute de art. 71 și următorii din zisa lege.

Impozitele statului pe lângă care se pot înființa aceste impunerii adiționale și maximul cotelor ce au dreptul comunele a stabili, sunt după cum urmează:

1. 3 la sută pe lângă impozitul pe veniturile proprietăților agricole.

2. 6 la sută pe lângă impozitul pe veniturile proprietăților clădite;

3. 3 la sută pe lângă impozitul pe veniturile comerciale și industriale; și

4. 3 la sută pe lângă impozitul pe veniturile din profesiuni și ocupațiuni nesupuse la alte impozite.

În lăuntrul cifrelor maximele de mai sus, aceste cote vor fi stabilite printr'un vot al consiliului orășenesc la orașe sau al reprezentanței comunale la comunele mari și mici și comunicate administrației financiare până la finele lunii Aprilie. Ele nu se vor mai putea modifica decât la începutul anului financiar viitor. (Universul).

Aviz Tragerea a II-a a loteriei culturale a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se va ține irevocabil la 31 Martie 1923.

În consecință domnii comisionari sunt rugați a-și trimite rapoartele despre losurile vândute până la această dată. Losurile despre cari nu vor intra rapoarte până la această dată, nu vor fi luate în considerare la câștiguri, rămânând răspunzători față de public domnii comisionari respectivi.

Biroul „Asociațiunii”.

VARIETĂȚI.

Siamezii și maimuța

Maimuța nu e după cum ar crede cineva numai un animal, care împlânzindu-l e ținut pentru distracția stăpânului, din contră, e uneori mâna dreaptă a acestuia, cel mai inteligent din servitori.

În Siam maimuțele se întrebuințează pentru examinarea banilor, cu scopul de-a descoperi falsificările. Siamezul e un mare prieten al maimuțelor și animalele acestea cumiți sunt ținute pe lângă casă ca niște camarazi și instruite la tot felul de lucruri. Maimuța urmează țaranului la câmp și-i dă ajutor, sau e lăsată acasă să îngrijească de copii, când aceștia sunt mici. Ea îi alintă, îi poartă în brațe imitând gesturile mamei. Neguțătorul siamez încă are neprețuit folos dela maimuță. Cea mai uimitoare dintre toate însușirile acesteia e, cum am mai spus, aceea de-a deosebi moneda bună de cea falsă. Aproape în fiecare prăvălie din Siam stă la spa-

tele neguțătorului o maimuță. Fiecare ban ce-l încasează acesta pentru marfă, îl zvârle maimuței, care-l prinde și-l încearcă apoi cu dinții. Dacă banul e bun, maimuța îl aruncă în discul cu bani. Se întâmplă însă să fie o monedă falsă, atunci o ia și o dă de colo până colo pe pământ făcând mare spectacol ca să-și arate indignarea. Ce-i mai interesant e, că maimuța nu se înșală nici când la probarea banilor. Chiar și falșurile cele mai dibace le descoperă. Până acuma însă nici un singur alb n'a putut ajunge să cunoască felul cum sunt învățate maimuțele să încerce banii. Neguțătorii siamezi de baștină păstrează pentru ei acest secret al dresurii, care le aduce însemnate foloase.

Licitațiune minuendă:

Pe baza încuviințării Ven. Consistor diecezan ort. român din Caransebeș, se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea bisericii ort. române, respective pentru demolarea totală a boltiturii ei de cărămidă și construirea ei de nou de Rabitz din comuna **Borlovenii Vechi**, protopresbiteratul Mehadia, jud. Caraș-Severin, plas. Bozovici, cu prețul de exclamare de 81,099 Lei.

Licitațiunea se va ținea Joi la 30 Martie (12 Aprilie) 1923 la 2 oare p. m., în cancelaria comunei politice din loc. Doritorii de a lua în întreprindere această ucrare să se prezinte în ziua și oara numită la locul destinat și să depună vadiul de 10% din prețul de exclamare în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Întreprinzătorul va avea să supoarte spesele avute cu planul, respective cu specificațiunea de măsuri și spese, contrac și timbre, nu are însă dreptul de a pretinde diurne sau spese de călătorie.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a preferi pe acel măestru întreprinzător, în care are mai multă încredere și este mai calificat.

Contractul încheiat, pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericască numai după aprobarea Ven. Consistor diecezan.

Planul și specificațiunea de măsuri și spese, precum și condițiile de licitațiune, se pot vedea în ori care zi la Oficiul parohial ort. român din Borlovenii-Vechi.

Borlovenii-Vechi, 13/26 Februarie 1923.

Pentru comit. par. ort. român:

Timoteiu Borchescu

preot și președinte.

3—3

**La Librăria Diecezană din Caransebeș
a sosit mare asortiment de
C O A R D E
pentru vioară, cello, bas,
țambal și pene pentru clarinet.**